

UITVERKOOP VAN HET SURINAAMS BELANG IN HET SARAMACCA GOUDPROJECT.

Recentelijk in de media bekend gemaakt.

In de media is er melding van gemaakt dat de multinational Iamgold (moedermaatschappij van Rosebel Gold Mines NV - RGM) de Surinaamse regering heeft benaderd om de 30% aandelen die Suriname via NV 1 in de Joint Venture (JV) met Rosebel Gold Mines heeft, over te nemen. De overname zou aantrekkelijk zijn om tijd-rovende studies die noodzakelijk zijn voor de Joint Venture te voorkomen en om sneller in produktie te komen. Aan de andere kant zou Suriname ook hiervoor te vinden zijn, omdat de overheid zeer krap bij kas is. Volgens mediaberichten is de verkoop zo goed als rond. De Raad van Ministers zou al goedkeuring hebben gegeven en de wetswijziging zou naar De Nationale Assemblée moeten gaan voor goedkeuring. Wat bekend is geworden, is dat Suriname een lumpsum van US\$ 75 miljoen zal ontvangen en op elke troy ounce (31,1 gram) die in de Saramacca concessie wordt gevonden, zal Suriname US\$ 25 extra ontvangen.

Achtergrond

In de Delfstoffen overeenkomst van 2013 tussen de Republiek Suriname en Iamgold is er een Area of Interest bepaald, welk gebied gelegen is in een straal van 45 km gerekend vanuit de Rosebel plant. De NPS was en is tegen het instellen van een Area of Interest, omdat de Joint Venture met een 70% meerderheid van RGM de mogelijkheid krijgt om exploratie/exploitatie rechten op een groot areaal te accumuleren. De ontwikkeling van de mijnbouw sector is gebaat bij zo groot mogelijke exploratieactiviteiten van diverse bedrijven. In de Joint Venture neemt RGM deel voor 70% en de Staat Suriname via NV 1 deel voor 30%. Volgens art.3.7 dienen de partijen aan de overeenkomst alle exploratie of exploitatierechten verplicht aan de Joint Venture aan te bieden. Indien NV1 of de Staat de cash calls (haar deel in de investeringsuitgaven) niet op kan brengen, zal RGM ook dat deel van de investering doen, waarbij over het verschuldigde bedrag een rente van LIBOR+6% verschuldigd is.

Op 30 augustus 2016 tekenden Iamgold/RGM een Letter of Agreement met de Republiek Suriname om de rechten te verwerven van de Saramacca concessie, welke valt in de Area of Interest. De Saramacca concessie met haar goudvoorkomens zijn hierbij ondergebracht in de Joint Venture.

Reserve en produktie prognose

Na aanvullende exploratie heeft Iamgold in september 2018 bekendgemaakt, dat zij een economisch winbare goudreserve gedefinieerd heeft van 1.542.000 troy ounces (bij een goudprijs van USD 1200/ounce) en een resource van 2.036.000 troy ounces (bij een goudprijs van USD 1500/ounce).

Waarde Econ. Winbare Goudreserve	Aandeel	Econ. Winbare Goudreserve (troy ounce)	Daadwerkelijk te behalen productie (84.2%)	Geschatte Prijs US\$/troy ounce	Geschatte Waarde Econ. Winbare Goudreserve in US\$
Rosebel Saramacca Project	100%	1.542.000	1.298.364	\$1.200	\$1.558.036.800
Iamgold/Rosebel	70%	1.079.400	908.855	\$1.200	\$1.090.625.760
NV1/Staat Suriname	30%	462.600	389.509	\$1.200	\$467.411.040

Waarde Totale Goud resource	Aandeel	Totale Goud resource (troy ounce)	Daadwerkelijk te behalen productie (84.2%)	Geschatte Prijs US\$/troy ounce	Geschatte Waarde Totale Goudresource in US\$
Rosebel Saramacca Project	100%	2.036.000	1.714.312	\$1.500	\$2.571.468.000
Iamgold/Rosebel	70%	1.425.200	1.200.018	\$1.500	\$1.800.027.600
NV1/Staat Suriname	30%	610.800	514.294	\$1.500	\$771.440.400

Project Investeringsbedrag	Aandeel	Totale Investeringsbedrag in US\$
Rosebel Saramacca Project	100%	\$128.000.000
Iamgold Rosebel	70%	\$89.600.000
NV1/Staat Suriname	30%	\$38.400.000

Noot: Reserve tegen een goudprijs van USD 1200/ounce berekend en Resource tegen USD 1500/ounce.

Aanname Recovery van 84,2%.

In de praktijk blijkt meestal dat de initieel economisch winbare goudvoorkomens door verdere exploratie veel meer wordt (zie Rosebel mijn) door additionele vondsten en aanpassing van het mijnplan. De goudvoorkomens zouden van 2019 tot 2033 gemijnd worden (14,5 jaar). De geschatte investering voor de ontwikkeling van de Saramacca mijn zou circa USD 128 miljoen (+/- 15%) bedragen.

Productie op de Saramacca concessie wordt verwacht in de tweede helft van 2019² en in 2020 zal de productie op volle toeren geschieden. De haulroad van 23 km wordt reeds aangelegd en machines voor het mijnen en transport zijn al besteld hiervoor. Er wordt ook al gewerkt aan een pre-feasibility studie³. De vraag die gesteld moet worden, is of deze studie al gecompleteerd is en wat de resultaten zijn. Indien het nog niet af is,

zou het beter zijn om de resultaten van deze studie en de feasibility studie als vervolgstudie af te wachten alvorens een besluit te nemen om het Surinaams belang vroegtijdig te verkopen.

Een scoping studie wordt momenteel verricht om het ondergronds mijnen op de Saramacca concessie te evalueren, met de potentie om significant minder waste rock volume te produceren en dus de kosten verder te reduceren. Aanvankelijk zal het saproliet (zacht gesteente) gemijnd worden met de mogelijkheid van ondergronds mijnen wanneer hard gesteente wordt bereikt. Indien ondergronds wordt gemijnd zal de winstgevendheid verder verhoogd worden en zal Suriname meer verdienen.

Financieel plaatje

In de goudmijnbouw wordt als maatstaf om de kosten efficiënte produktie van goud te beoordelen, de All-in sustaining costs (AISC) gebruikt. De AISC zijn de kosten die gepaard gaan met de produktie van goud, exclusief de investering om de mijn te ontwikkelen, inkomstenbelasting, interest en dividend betalingen.

De verwachting van RGM voor 2019 is dat de All-in sustaining costs (AISC) zal liggen tussen USD 1030 en 1080 per ounce². De AISC van het 4^e kwartaal van 2018 bedroeg USD 981. De Saramacca mijn zal vanaf 2020 een grote bijdrage leveren aan de voeding van de Rosebel plant en doordat haar erts voor 60% uit zachter gesteente bestaat zal haar operatie winstgevender worden. We mogen dus gevoeglijk uitgaan van een AISC van US\$ 1000 of lager per ounce goud uit de Saramacca mijn.

De huidige prijs van goud is USD 1275 per troy ounce op de London Metal Exchange, waarbij de consensus verwachting een verdere stijging van de goudprijs in de toekomst is. De bruto marge tussen de internationale goudprijs en de AISC bedraagt USD 1275 – USD 1000 is USD 275 per ounce. Uitgaande van het Surinaamse aandeel van 30% uit de reserve zou Suriname een bruto marge verdienen van USD 107 miljoen. Indien we uitgaan van Surinames aandeel in de resource, welke waarschijnlijk lijkt, zal Surinames aandeel bij een goudprijs van USD 1500 een bruto marge (USD 500 per ounce) opleveren van totaal USD 257 miljoen bedragen. Van deze bruto marge moet dus nog het investeringsaandeel van USD 38,4 miljoen worden afgetrokken. De potentiële meer opbrengsten voor Suriname bij het behouden van zijn aandeel in de Joint venture kunnen bij de waarschijnlijke uitbreiding van de goudreserve en bij een verwachtbare aantrekkende goudprijs meer dan USD 100 miljoen bedragen.

Conclusie en aanbevelingen

- De Nationale Partij Suriname was en is tegen de instelling van de Area of Interest. Suriname heeft echter nog een aandeel in de potentiële verdiensten in dit gebied via de Joint venture. Bij de verkoop van Surinames aandeel in de Joint Venture aan RGM, vervalt het aandeel van Suriname volledig in alle toekomstige mijnactiviteiten (ook buiten die van de Saramacca concessie) in dat gebied. Genoemd kan worden de veelbelovende exploratie in het aangrenzende Brokolonko gebied. RGM zal een dominante positie verwerven in het gehele gebied. De toekomstige winsten die worden prijs gegeven zijn potentieel enorm.

- Het behoud van Suriname's aandeel in de Joint venture kan Suriname meer dan USD 100 miljoen additioneel opleveren.
- De Regering geeft duidelijk een verkeerde prioriteitstelling als zij voor populistische projecten als de uitbreiding van de Zanderij luchthaven meer dan USD 200 miljoen wil lenen zonder een direct aanwijsbare meeropbrengst, doch niet in een concrete productie activiteit als de ontwikkeling van de Saramacca mijn wenst deel te nemen met een investering van circa USD 38 miljoen. Het is trouwens geen probleem als Suriname de Cash calls niet kan opbrengen voor de investerings uitgaven, omdat RGM contractueel verplicht is, dat gedeelte van Suriname voor te financieren, waarna het later zal worden verrekend.
- De regering gebruikt drogredenen om aan te geven, dat de operationalisering van de Saramacca mijn door tijdrovende studies opgehouden zal worden. Iamgold onderneemt al activiteiten, die erop gericht zijn dat in de tweede helft van 2019 de Saramacca mijn al operationeel wordt en in 2020 zelfs al op volle toeren gaat draaien.
- Bij de verkoop van het Surinaams belang zal het gunstig electriciteitsstarief van USD 0,11/kWh geheel ten voordele zijn van RGM.
- Het is zeer waarschijnlijk dat de economisch winbare reserves van de Saramacca mijn navenant zullen stijgen en dat Suriname hiervan slechts marginaal zal mee profiteren. Het potentieel om meer te verdienen door additionele reserves komt vrijwel geheel ten goede van RGM, ten nadele van Suriname.
- Het is aan te bevelen de prefeasibility studie EN feasibility studie af te ronden en te publiceren en op basis daarvan een besluit te nemen over eventuele verkoop van het belang van Suriname in de Saramacca mijn, maar niet in de Joint venture.
- Mocht in het uiterste geval besloten worden tot verkoop van het Surinaams belang, dan verdient het prioriteit om Surinamers/bedrijven/pensioenfondsen in de gelegenheid te stellen om die aandelen te verwerven. Hierbij moet de overeenkomst tussen Iamgold/RGM met de Republiek Suriname/Grassalco ook gewijzigd worden door de Area of Interest op te heffen.
- Bij een eventuele wetswijziging ook een Local Content Policy afdwingen, zodat Surinaamse bedrijven meer mogelijkheden krijgen om mee te profiteren.
- Waarom niet zo een zwaarwegende beslissing aanhouden, gezien de naderende verkiezing. De Front regering heeft dat in 2010 ook zo gedaan, om de nieuwe regering de ruimte te bieden zulk een zwaarwegende beslissing te nemen rekening houdende met hun regeringsbeleid.
- De finale conclusie is, dat het voornemen van de regering om het Surinaams belang in de Joint venture te verkopen een regelrechte uitverkoop is en tegen het nationaal belang is van Suriname.

Paramaribo, april 2019

Werkgroep Planning & Ontwikkeling

Johan Adolf Pengel Instituut van de NPS

- Bronnen: 1. Overeenkomst inzake Tweede Wijziging en Aanvulling van de Delfstoffenovereenkomst tussen Iamgold/RGM en Grascalco/Republiek Suriname, 2013.*
- 2. Annual Report 2018, Iamgold Corporation.*
- 3. Management's Discussion and analysis of financial position and results of operation, Year ended December 2018. Iamgold, dated Feb.20, 2019.*
- 4. Saramacca Reserve declaration. Iamgold, September 24, 2018.*